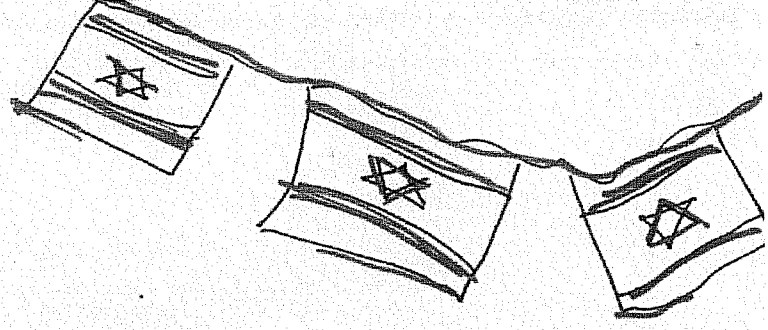

יום העמצאות תשי"ם - 1980

ערב טוב וחג שמח!

לא השתמענו בפורים נשתמע הערב. העיקר - שתשרה השמחה במעונכו.

ובכן חברים. קל לי הפעם לשוחח עמכם על דא ועל הא בעניני בית-יהושע כמשקיף מהצד. מאז שנעשיתי גר-תושב, חזרו אלי תודה לאל כל זכויותי. הריני רגיל ונחשב. אין מלינים עוד עלי שאני מתחבר לצעירים ופוחזים. מיניקה טרייבר חזרה להיות שוב חברה טובה שלי והעיקר - החלו משום מה למנות גם את זכויותי. רק בעיה אחת מדירה קצת שינה מעיני. לא כולם מכירים אותי. פשוטו כמשמעו. אתה חי 35 שנים בכפר ויש לך בעיה רחמנא ליצלן. הנה, הגיע אלי חבר וחיפש בדרך את מקום מגורי. פגש בדרך שלושה ילדים: "היכן גר פלוני" שאל (הכוונה אלי). כל אחד מהם משך בכתפיו ואמר: "לא מכיר אחד כזה". והנה, לפני שבועות אחדים אספתי בכפר-נטר אם מבית יהושע ואת בתה בת ה-7. ישבו שתיהן בספסל האחורי ואני שומע אותן משוחחות: ,אמא, מי זה? - זה חיים מידהילה, את לא מכירה אותו, חיים? - אמא, הוא יודע איפה זה בית-יהושע. - מה אתך מידהילה, הוא גר בבית-יהושע? - אמא, הוא יודע איפה הבית שלנו? לא ראיתי אף פעם בן-אדם כזה? נו? בעיה לא כן.

אגידלכם שגם מזכיר הכפר לא ידע מי אני. נכנסתי פעם למשרד של בית-יהושע ופניתי למזכיר (את זה שהחליף בזמנו את זייל ששבק חיים לעיני כל - לא עלינו): שאל אותי: ,אתה גר כאן? כן , אני גר כאן. אתה בודאי מההרחבה. לא - אמנם התרחבתי במקצת אך איננני מהרחבה. - אז קנית עכשיו משק חדש? לא, לא קניתי משק חדש. מכרתי אותו. - אז סלח לי, אמר באמת איננני מכיר אותך. התנחמתי לפחות בזאת שכמעט לא הכרתי אותו.
זה מזכיר לי הלצה, על שני חברים שנפגשו. אומר האחד - היו, כמה השתניתי. כלל לא הכרתיך. קבלת קרחת הגונה, איפה התסרוקת היפה שלך? וכל-כך שמנת, מה זה היה לך יענל? אומר לו השני: - אף אני לא הכרתיך ושמי לא יענקל. מה אתה סח? גם את השם שלך החלפת?

והבעיה הכי סבוכה זה עם המשפחות החדשות. לא מכיר אותן ולא מכירות אותי. הנה, אני רואה פעם נערה נחמדה רוכבת על סוס ברחובות בית-יהושע. אמרתי לזוגתי היקרה, תראי: את הסוס כבר ראיתי כמה פעמים אוכל עשב ליד הבית שלי, אבל מי הנערה הזאת?

כמעט ועלול, חברים, להתרחש משהו מעין זה. נתאר לעצמנו שאני עומד

בתחנת "אגד" בנתניה ומחכה לאוטובוס כדי לחזור הביתה. עומד לידי אדם אחד. מן הזן-להזן מתחילים לדבר. בין היתר אני שואל אותו: - אתה נוסע לאבן-יהודה? - לא הוא עונה לי. אני נוסע לבית-יהושע. אל מי אתה נוסע? - מה שיך אני גר שם? באמת? - היכן אתה גר שם? אני שואל - אתה בודאי מכיר את מיכאלי, שני בתים ממנו? שמך במקרה גרין? אני אומר לו - כן, הוא עונה לי, מניין לך? - פשוט, אני עונה לו - שמי מיכאלי. נעים להכיר סוף-סוף. ובכן, שיחה כזאת לא התקיימה אבל היא, בתנאים שלנו, אפשרית בהחלט.

נתמזל מזלי חברים. מבעד לחלון חדרי אני חש את דופק החיים של בית-יהושע.

אני רואה את האנשים נחפזים לצרכניה, הולכים למזכירות, באים לרופא במרפאה, הולכים לבית-הכנסת, מתכנסים לאסיפת חברים בבית-התרבות - הכל, הכל מתנועע מול חדרי. גם הקולות מגיעים אלינו לבית, מהם נעימים ומהם נעימים פחות. השבת נפתחת בביתנו עם קולות "לכה דודי" ו"ידיד נפש" הבוקעים מבית-הכנסת והנשמה היתרה מתאחרת להסתלק לקול שירתם הנהדרת של בחורי-הישיבה במלוה-מלכה. לפעמים בוקעים כמה קולות מהדהדים מחדר המזכירות או מבית התרבות, ואז מתברר שהיו קצת בעיות. פעם, אחרי אסיפת חברים, הגיעה אלינו לאה ברטמן ומסרה דיווח. שאלתי אותה: למה שמואלי לא היה באסיפה? מניין לך? - אמרה. מניין לי? עניתי. שומעים, שומעים...

רק תמונה אחת חסרה לי לאחרונה. מדי שבת ב-9.30 לערך בבקר, הייתי מתבונן מבעד לחלון ביתי ורואה את אלה שיצאו מבית-הכנסת, באמצע התפילה, והטילו מימיהם מאחורי המרפאה. מאז שסיימו את בנין המזכירות, מצאו להם מקום אחר. תודה לאל.

את תולדות בית-יהושע מונים כידוע בשנים האחרונות מיוסי שורפ. אתה יכול לשמוע למשל: "זה היה לפני יוסי" או "זה היה אחרי יוסי", המהדרים אומרים כמובן שזה כמו להגיד: לפני המדינה ואחרי המדינה. המגנים אומרים שזה כמו להגיד לפני החורבן ואחרי החורבן. בין כך לכך, יש לדעת כי איננו מדברים היום בבית-יהושע בשפה אחת ודיעותינו איננן תמיד מכוונות. גם זו לטובה. היה מי שדימה את בית-יהושע לאותה תחנת רכבת שהיו תלוים בה על הקיר 5 שעונים וכל שעון הורה על שעה אחרת. שאלו אותו, את מנהל התחנה וכך למה? מדוע איננך מכוון את כל השעונים לאותה שעה בדיוק? "זו כל החכמה" השיב. אם יהיו כולם מורים אותה שעה, הרי ארבעה מהחמישה יהיו מיותרים ואהיה נאלץ להוריד אותם. מכוון שהם מורים כל-אחד על שעה אחרת, הנה תלויים כולם. סי היינקט, זאל היינגען! (זה תלוי שיתלה!).

כך אנחנו חברים. יש ביננו כאלה שאצה להם הדרך כמו השעון הממהר ואחרים צעדם מתון, מתון מדי. השעה המכוונת במצאת כנראה אי-שם באמצע ומתקשים למצוא אותה.

הנה, קחו למשל את דור החברים המיסדים והבונים. אלה חלמו על בית-יהושע המיוחדת שלהם, הזיעו, קדחו, קצרו, אחר-כך הם קלקלו אותה. עכשיו הם מחפשים את בית-יהושע שלהם ולא תמיד מוצאים אותה.

בעונת הרחצה בבריכה למשל, 50 מטר ממקום העמדה שבה התבודד יואל דריבלט ז"ל, הם מוצאים את "כיכר השבת" עם המכוניות. באיזור הבריכה אפילו פתחו קיוסק לסחר-מכר בשבת. מישהו הציע לקרוא לו לקיוסק בשם: "זיו מועדי ישראל". נו, ומה אלה החברים מוצאים בדרך לפאליק - את הזונות. יש בהן משהו מן החיוב בזונות האלה. מוכרחים להגיד בכל זאת. באיזור הפאליק הן לפחות היחידות שאינן עובדות בשבת... שאלו אותה אחת כזאת "למה את לא עובדת בשבת?" ענתה ללא היסוס: "השתגעת, על אדמת קק"ל?" אני בטוח שבית-יהושע אינה אשמה שהן בחרו דוקא במקום הזה לעיסוקן. היה מישהו שאמר כי הבחירה היתה כנראה בגלל המחסום של הרכבת. התנהגות מוסרית זה מחסום. ברגע שהמחסום "הולך" הכל מתרופף ונהרס.
שמעה זאת אחת מאלה ואמרה: "אצלנו זה לא כמו ברכבת. תסתכל על הרכבת, מתי היא עוברת? כשהמחסום סוגר, נכון? אצלנו זה להיפך.
ובכן, אין נחת לדור המיסדים והבונים.

ומה עם דור הצעירים, הממשיכים? אוהו, אלה עסוקים וטרודים בעיקר סביב עצמם, הם בונים, משפצים, מרחיבים, מוסיפים, מתקנים, מחליפים, נוהגים, משפרים, מדביקים, מולידים, מגדלים, מרכלים, חוגגים, מארחים ושעתם דחוקה להם בדרך כלל כשעוסקים בעיניני הכלל.
אלה שזה מקרוב באו לבית-יהושע נהנים ביתרים מכל העולמות ובמקום של תקלה יכולים הם תמיד להגיד: "באמת איננו יודע רק עכשיו הגעתי הנה".
כמו בהלצה על אותו אחד שנפל מקומה עשירית. הגיע לארץ ובאורח פלא בעמד על רגליו. רצו אליו מכל עבר ושאלו אותו מה קרה? ענה להם: "באמת איננו יודע, רק עכשיו הגעתי הנה..."

הגאולה תבוא כמובן אי-שם באמצע. כשיתחברו יחד ישן וגם חדש.
התחלות בכיוון זה כבר רואים, רואים. את חיי השעה שפרו לנו לעין ערוך בשנים האחרונות ואשר לחיי הנצח עוד חזון למועד.

מה שמצפה כמובן לשיפור קרוב זו הצרכניה.
סיפר לי פעם חבר שחזר מלונדון והתפעל שם למראה הסופרמרקט "אתה נכנס - כך סיפר "ודורך על רצפת לינולאום, תענוג ממש". אמרתי לו: "מה ההתרגשות גם אצלנו זה כך. אתה נכנס ודורך על זכוכית, בקבוקים, בקבוקים". היה

מישהו מהמחמירים שחשב שהצרכנית שלנו מפגרת 40 שנה לעומת הסטנדרט המקובל. הא ראיה, הוא מצא כתמים בתקרה עוד מימי "חומה ומגדל". מישהו אחר מהמקילים אמר שהפיגור הוא 4 שנים בלבד. הא ראיה - על הקיר ליד יוסליה תלוי עדיין לוח השנה משנת תשליו.

יש לנו תענוג מיוחד לבוא לצרכנית ולפגוש שם את אילנה שאט. זה חמוד בורא מה שמתרחש שם תמיד בערך כך:

אילנה: יוסליה, למה זה עולה כל-כך ביוקר?

יוסליה: מה איכפת לך? אני חייב למסור לך דין-וחשבון?

- אתה חייב!

_ אני לא חייב ואני לא אגיד לך!

- אתה כן תגיד לי אם אני שואלת, וכו' וכו'.

תענוג אחר זה למצא בצרכנית את בחורי הישיבה. אלה תמיד או שהם מוצצים או שהם מלקקים! לראות אותם עומדים שעה וחצי בתור וקונים ופלה אחת, מעורר ממש התפעלות. אגב צרכנית, מספרים על צירלי ציפלין שראה פעם מטבע זהב על רצפת חנות מכולת. שם את הרגל על המטבע וכשכולם יצאו ניסה להרים אותה. ניסה, ניסה, ולא יכול היה. הריצפה היתה דביקה והמטבע לא השתחרר. ראתה אותו המוכרת ולא נעים היה לה, אמרה לו: נו, אתה רואה איזה דבק אנו מוכרים בחנות הזאת?

ומה נשמע אצלנו חברים בנושא המשבר בחקלאות? אמר לי לאחרונה מישהו: מה משבר, מי משבר. אני חי לא רע. הנה, תסתכל: הבית הקטן - השכרתי, את האדמות בפאליק - החכרתי, את תכנון הלול - החזרתי, אז אני חי מחקלאות לגמרי לא רע. נו, הוסיף ואמר, לפעמים מקבלים גם כמה פרוטות מהפרדס המשותף. ואם יש קצת חסכונות מהעבר, קניתי דולארים. יש רק בעיה שאסור להחזיק יותר מ-500 דולאר והיו לי 1,500. אז דחפתי, כך אמר, 1,000 די לבוזנטו של אשתי. להחזיק אסור מילא, אבל למשש?...

שאלו אותי אם יש עוד אכרים בבית-יהושע. אמרתי לשואל שזו מילה גדולה עלינו. יש חקלאים פחות או יותר. אכרים צריך כבר לחפש. אמא שלי, עליה השלום, הרבתה לתאר בפני טיפוסים של אכרים מפינסק. אליושע שהיה מוביל בעגלה שלך זבל פרות והיה אומר לכולם: "אלעץ איז דרעק דאס איז גאלד". הכל זבל... זה זהב. או הסיפור על כומר אחד שיצא מהכנסיה ופגש את איבאן חוזר מהשדה עם עגלה מלאה חציר. אמר לו הכומר: "איבן, מדוע לא היית היום בכנסיה?" אמר לו איבן: "תראה, אני מעדיף לשבת על החציר ולחשוב על הכנסיה מאשר לשבת בכנסיה ולחשוב על החציר".

אז תגידו אתם: יש אצלנו טפוסי אכרים? אולי.

פרץ שטיין, למשל, דור שני של אכרים גזעיים, אם כי אני לא בטוח כלל שהוא יושב על הטרקטור בשבת וחושב דוקא על בית-הכנסת...
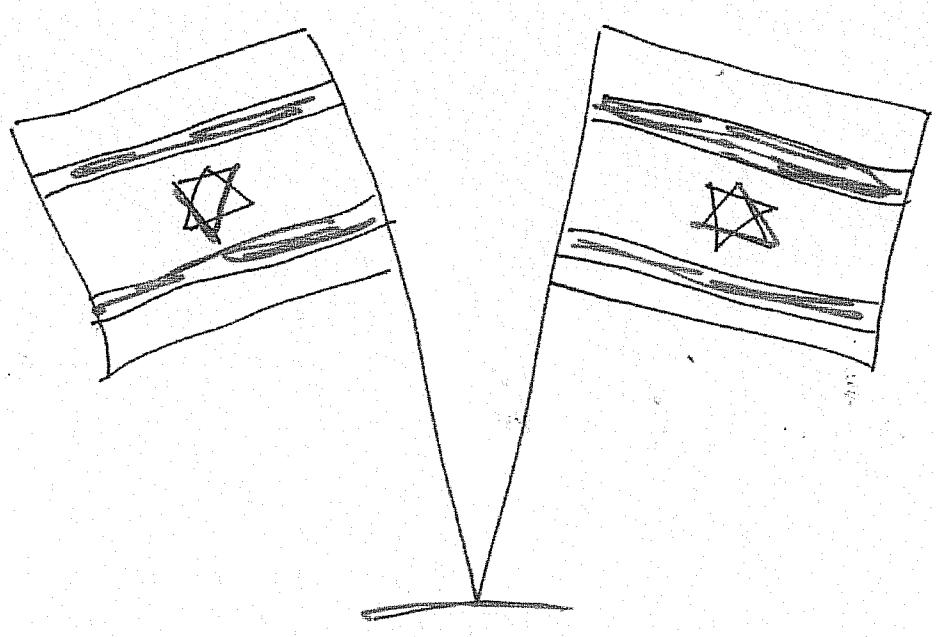
ובכן חברים, שוחחנו על דא ועל הא בחיינו.
כפי שאמרתי בתחילה קל לי היום הרבה יותר להשקיף מהצד. בית-יהושע שעברה
את שנת ה-40 נראית לי תודה לאל משנה לשנה יותר צעירה ויותר יפה.
נאחל לכולנו שצעירותנו לא תביש את זקנותנו.
לחיים פורחים ושמחים, אמן ואמן!